

המוסד לביטוח לאומי
המשרד הראשי
היחידה ליצוא רפואי

רח' הצבי 11
טל: 02-6709701
פקס: 02-5376420
ירושלים - 91909

י"ג שבט תש"ס
20.01.2000

אל: רופאי המוסד - נ. עבודה.

הנדון: פס"ד של ביה"ד הארצי לעבודה
גורמי סיכון ועיתוי הופעת האירוע (לבבי, מוחי וכד')
אלי רז ז"ל - עב"ל 210/97

מדובר בפס"ד, בו קבע ביה"ד בהסתמך על חו"ד המומחה, שיש להכיר "בקשר שבין סיבה לתוצאה".

ברצוני לחדד ולהבהיר את ההבדל בין הקביעה הרפואית לזו המשפטית:

המומחה קבע כי היו בתובע גורמי סיכון. שיעור השפעת האירועים בעבודה מגיע ל-25% כנגד יתר הגורמים הקונסטרוקטיביים, ז.א. גם ללא השפעת העבודה קרוב לודאי שהתובע היה מקבל דימום במח.

יחד עם זאת, העיתוי של הופעת הדימום המוחי קשור לאירוע בעבודה.

מכיון שכך, נמצא קשר בין העבודה והאירוע המוחי.

גישה דומה ננקטת גם באירועים של אוטם בשריר הלב: גורמי סיכון כלליים מגבירים את הנטייה לפתח אוטם לבבי, אך מועד הופעת האוטם קשור לאירוע חריג בעבודה, ובלשון ביה"ד:

"בחוות הדעת מיום 6.7.1996 מנה המומחה הרפואי את ארבעת הגורמים לדימום בתוך המוחון, כאשר הוא מציין כי "הגורם העיקרי לגרימת הדימום הינו לחץ הדם הגבוה הבלתי מאוזן". עם זאת, בחוות הדעת מיום 24.6.1999 (ר' פסקה 11 לעיל) השיב המומחה כי "אלמלא הסטרס שעבר אותו היום, לא היה מתרחש הדימום בעיתוי הנדון או בסמוך אליו".

נראה לנו כי קביעה זו, אשר לא היתה לפני בית הדין האזורי, וניתנה כתשובה לשאלת הבהרה שנשאלה בהליך הערעור, מטה את הכף לכיוון של הכרה ב"קיומו של קשר בין סיבה לתוצאה", וזאת לאור הקביעה הרפואית, כי אלמלא הסטרס, לא היה מתרחש הדימום באותו יום. המסקנה המשפטית, להבדיל מהמסקנה הרפואית, היא, שהשפעת העבודה לא הייתה פחותה בהרבה מהשפעת גורמים אחרים."

לתשומת לבכם.

ב ב ר כ ה,

**ד"ר חיה קטן
מנהלת העניינים הרפואיים**

**העתק: עו"ד ר. הורן, מ"מ היועץ המשפטי
עו"ד לאה רוזנברג
מר עוזי שטרן, מנהל ביטוח נ. עבודה**

המוסד לביטוח לאומי – המשרד הראשי

הלשכה לייעוץ רפואי

רח' דיסקין 9 ירושלים, טל: 6709701-02 פקס: 6463085-02
e-mail: refuah@btI.gov.il

כ"ד תשרי תשס"ד

20 אוקטובר 03

אל: הרופאים המוסמכים בנפגעי עבודה

הנדון: סליקוזיס כמחלת מקצוע
פס"ד של ביה"ד הארצי לעבודה
המוסד נגד אליהו שמעון, עב"ל 1143/00

מצ"ב פס"ד בנדון, בצירוף מכתבה של היועצת המשפטית.

לתשומת לבכם: בשל הקושי באבחון מחלות הנובעות מחשיפה לאבק מזיק, יש צורך בקריאת תצלומי הרנטגן על ידי שלושה "קוראים מוסמכים".

"קוראים מוסמכים" הם רופאים מומחים במחלות ריאה ורופאי תעסוקה, שרכשו מיומנות מיוחדת בקריאה ובפיענוח צילומי רנטגן ובדיקות הדמייה נוספות, ושהוסמכו במיוחד לשמש כ"קוראים מוסמכים". רק הם רשאים לקבוע אבחנות של פנוימוקוניוזות על פי צילומי רנטגן.

לידיעתכם: - פרקליטי המוסד הונחו להתייעץ בתיקים מעין אלה עם רופאי המוסד.
- הנחיות לרכזי הועדות בנפגעי עבודה יועברו ע"י האגף במשרד הראשי.

בברכת שנה טובה,

ד"ר חיה קטן
היועצת הרפואית

הנתונים נלקחו מתוך ספרו של ד"ר ליאון נעים: "פיקוח על בריאות העובד", בפרק הדין על חשיפה תעסוקתית לגורמים מזיקים (שנת 2002).

המוסד לביטוח לאומי – המשרד הראשי

הלשכה ליעוץ רפואי

רח' דיסקין 9 ירושלים, טל: 6709701-02 פקס: 6463085-02
e-mail: refuah@btI.gov.il

כ"ה תשרי תשס"ד
21 אוקטובר 03

אל: הרופאים המוסמכים בנפגעי עבודה

הנדון: סיליקוזיס כמחלת מקצוע המוסד נגד אליהו שמעון, עב"ל 1143/00 פס"ד של ביה"ד הארצי לעבודה

מצ"ב פס"ד שבנדון, בצירוף מכתבה של היועצת המשפטית.

פנוימוקוניוזות, בהשוואה למחלות ריאה אחרות, קשות יותר לאיבחון מדויק (מבחינת האטיולוגיה).

האבחנה של פנוימוקוניוזת אינה קלינית (שכן הסימנים הקליניים דומים לאלה שבמחלות ריאה אחרות), אלא בעיקר רנטגנית.

כדי לקבוע שמדובר במחלת ריאות על רקע חשיפה לאבק מזיק (כאסבסטוזיס, סיליקוזיס וכד') אין להסתפק בפיענוח צלומי הרנטגן ע"י רופא אחד.

הנושא נדון בהרחבה ע"י הוועדה הארצית העליונה לאבק מזיק ואסבסט, וסוכם כי **אבחנה של פנוימוקוניוזיס תעשה רק לאחר שלושה רופאים מומחים, שהוסמכו לצורך זה, יאשרו** בחתימתם את האבחנה, ורק חתימה כנ"ל תחייב את הגורמים השונים.

מומחים אלה נקראים "קוראים מוסמכים". הכוונה ל"קוראים" שהתמחו בפיענוח צלומי הדמיה שונים בתחום מחלות הריאה.

ע"פ ההגדרות, "קורא מוסמך" הינו רופא בעל בקיאות וידע במחלות הקשורות באבק מזיק, לרבות קריאת צילומי רנטגן של הריאות ופיענוחם, לפי הסיווג האחרון שהמליץ ארגון העבודה הבינלאומי, וששר העבודה והרווחה, בהמלצת הוועדה הרפואית (של הוועדה הארצית העליונה לאבק מזיק ולאסבסט) ובהסכמת שר הבריאות, הסמיכו לענין תקנות אלה.

מספר ה"קוראים המוסמכים" משתנה, שכן מדי פעם נוספים רופאים חדשים, ומתפטרים (או נפטרים) אחרים. כיום מונה הרשימה 9 רופאים מוסמכים. **רק חתימה של שלושה רופאים מתוך הרשימה, המסכימים שלושתם יחד, כי מדובר במחלת ריאה שמקורה בחשיפה לאבק מזיק, מחייבת מבחינה רפואית ומשפטית.**

לצרכים אפידמיולוגיים ולענין פיקוח רפואי מרוכז על עובדים לשעבר שנחשפו לאבק מזיק ולאסבסט, הוחלט שכל המקרים החשודים לפנוימוקוניוזות, ירוכזו בידי הוועדה העליונה לאבק מזיק ולאסבסט, (באמצעות מזכיר הוועדה).

כמזכיר הוועדה במשך שנים שימש פרופ' עמיחי רובין, מנהל המכון למחלות ריאה במרכז

הרפואי "רמבם" בחיפה.

פרופ' רובין דאג להעביר את צלומי הרנטגן ובדיקות הדמייה אחרות (כ- C.T.) לפיענוח ע"י שלושה מומחים. תוצאות הפיענוח היו חשובות גם לחברי הוועדה עצמם (ולא רק לעובדים לענין גמלאות מביטוח לאומי), לענין הנחיות לטיפול ממלכתי במפעלים מזהמים ובעובדים שנפגעו.

לידיעתכם :

- פרקליטי המוסד הונחו להתייעץ, בתביעות מסוג זה, עם רופאי המוסד.
- הנחיות לפקידי התביעות לענין דמי פגיעה, ולרכזי הוועדות בנפגעי עבודה, יועברו ע"י האגף במשרד הראשי.

בהזדמנות זו אני שולחת אליכם את ספרו של ד"ר ליאון-יהודה נעים "פיקוח על בריאות העובד", על שני כרכיו. ספר זה יעיל ושושי בלימוד נושא חשיפה תעסוקתית לגורמים מזיקים. בכרך הראשון, בעמוד 142 (ג) (1) ניתן למצוא את הרשימה המעודכנת של "הקוראים המוסמכים" כיום בארץ.

ברצוני להודות לד"ר מריו סקולסקי, שיזם והמליץ על רכישת ספרים אלה עבורכם, ומקווה שיהיו לכם לעזר בעבודה השוטפת.

ב ב ר כ ה,

ד"ר חיה קטן
היועצת הרפואית

העתק : גב' רות הורן, עו"ד, היועצת המשפטית,
גב' לאה מנצורי, מנהלת אגף נפגעי עבודה,
ד"ר מריו סקולסקי, מרכז נושא רפואה תעסוקתית, משרד ראשי,
גב' כרמלה אסל, מנהלת תחום מינהל ומיחשוב,
גב' אולגה ברוך, נכות מעבודה, משרד הראשי.